

KONFERENCA LIBER 2014

43. konferenca LIBER z naslovom *Research Libraries in the 2020 Information Landscape* je potekala od 2. do 5. julija 2014 v Rigi, v Nacionalni knjižnici Latvije.

Konferenco je odprl dr. Paul Ayriss, predsednik LIBER. Zbranim je spregovoril o namenu konference in poskusil odgovoriti na dilemo, ali je obstoj knjižnic sploh še upravičen, ko pa bi lahko bila storitev v celoti v oblaku. Kot argument za obstoj je navedel statistiko, da število uporabnikov, ki fizično obiskujejo knjižnice, vsako leto narašča. Učenje namreč ni le tehnična, ampak tudi socialna izkušnja. Knjižnica, v kateri je zaposlen (University College London), je na željo študentov od 1. oktobra 2013 dalje odprta 24 ur na dan.

Nato sta prof. Ina Druviete, latvijska ministrica za izobraževanje in znanost, in Andris Vilks, direktor Nacionalne knjižnice v Rigi, spregovorila o izgradnji nove stavbe Nacionalne knjižnice, ki je nastajala 20 let. Imenujejo jo *Castle of Light*; da so izbrali ustrezno ime, potrjuje tudi vtis ob obisku – v prostorih knjižnice je veliko naravne svetlobe.

Potem so se zvrstili predavanja in razprave. Zanimivejši med tistimi, ki sem se jih udeležila, so opisani v nadaljevanju. Povzetki in predavanja so v celoti objavljeni na spletnih straneh, navedenih na koncu prispevka.

Innovation and Ice Cream: Leadership, Strategy and Engagement at the Heart of Innovation at the University of Manchester Library (Lorraine Beard, vodja oddelka za digitalne tehnologije in servise, Nick Campbell, knjižničar za akademsko področje; oba University of Manchester Library)

Univerza v Manchestru v Veliki Britaniji si je zastavila cilj, da do leta 2020 postane ena od 25 najboljših raziskovalnih univerz na svetu. Želijo si doseči vrhunske rezultate znanstvenih raziskav in omogočiti najboljšo možno študijsko izkušnjo za svoje študente ob hkratnem prizadevanju za družbeno odgovorno ravnanje. Da bi dosegli te cilje, so vpregli vse oddelke, tudi univerzitetno knjižnico. Knjižničarje so spodbudili, da so postali po-

memben deležnik v postopku odločanja o vprašanih, ki se tičejo univerze kot celote. Ustanovili so tudi skupino za inovacije in izpeljali projekt *Eureka!*, v okviru katerega so udeleženci (študenti) prispevali kreativne ideje pri izboljšavah v knjižnici. Izkazalo se je, da je pri izboljšavah nujno sodelovanje zaposlenih z uporabniki – študenti. Podrobneje na: <http://www.library.manchester.ac.uk/aboutus/eureka/>.

Gamification in Academic Libraries: Level 1 – Why and the Basics of How (Adam Sofronijević, Univerzitetna knjižnica Svetozar Marković, Srbija)

Predstavil je koncept uvajanja igre oz. igranja v okolje, v katerem to sicer ni predvideno, z namenom doseči večji poslovni uspeh. Model temelji na potrebi potrošnikov po zabavi, tekmovanju, primerjanju ... S tako stimulacijo potrošnika lahko dosežemo precej večji učinek kot z golim oglaševanjem. Eden prvih primerov uvajanja igre v poslovni model je *Frequent Flyer Program*, ki ga letalski ponudniki ponujajo za krepitev zvestobe strank. Sem spadajo tudi točke zvestobe trgovskih podjetij. Na vprašanje, zakaj bi v svetu knjižničarstva to počeli, je odgovoril: "Ker vsi drugi to že počnejo." Navedel je nekaj primerov: stopnice podzemne železnice, ki simulirajo igranje na klavir (spodbujanje gibanja – hoje po stopnicah), smetnjaki na javnih mestih, ki oddajajo zvoke mečkanja papirja (spodbujanje uporabe košev za smeti oz. preprečevanje smetenja) itd. S tem si je mogoče zagotoviti zvestobo strank in povratne informacije.

Connecting Systems for Better Services Around Special Collections (Saskia van Bergen, Leiden University Library, Nizozemska)

V zadnjih nekaj letih je Univerzitetna knjižnica Leiden na Nizozemskem izvedla precej projektov, da bi izboljšala dostopnost svojih zbirk gradiva. Predstavitev je bila namenjena opisu teh projektov, ki so morali ustrezati dvema zahtevama: zagotoviti boljši in hitrejši servis za njihove uporabnike ter povečati učinkovitost delovnih procesov zaposlenih v knjižnici. Uporabniki lahko od koder koli na svetu 24 ur na dan vsak dan naročajo skenirano gradivo

njihovih posebnih zbirk, tudi tistih, ki še niso katalogizirane ali digitalizirane. Tako so študentom in raziskovalcem omogočili preprostejši in hitrejši način pregledovanja gradiva. Na tem področju so na Nizozemskem vodilni.

Improving Library Interaction for Patrons Through User Experience (Anthony James O'Kelly, British Columbia Institute of Technology, ZDA)

Knjižnice morajo v današnjem tehnološko naprednem okolju vse pogosteje kritično presojati ustreznost svojih storitev. Kljub pogostim analizam in strateškemu načrtovanju se po avtorjevem mnenju knjižnice ne domislijo prav pogosto, da bi presojali o tem prepustile svojim končnim uporabnikom. Avtor meni, da je slednje nujno potrebno, kakršno koli drugačno presojanje namreč ocenjuje kot "streljanje na slepo". Uporabniki lahko s svojimi predlogi in idejami bistveno prispevajo h kvaliteti knjižničnih storitev.

V knjižnici, od koder prihaja, je bilo stanje precej slabo, stara dotrajana stavba ni več služila svojemu namenu; poleg tega izkušnje uporabnikov, sodeč po anketah, niso bile dobre. Izvedli so raziskavo o uporabniški izkušnji, pri izvedbi katere so pomagali knjižničarji, študenti in tudi nekateri prostovoljci. Med drugim so rezultati raziskave pokazali, da je v knjižnici treba spremeniti celo take banalnosti, kot so npr. napisi, na osnovi katerih naj bi se uporabniki v knjižnici orientirali (npr. kje je katera služba ali kje najti določeno vrsto gradiva). Navedel je primer, da je veliko tujih študentov ob napisu "call number" (slov.: signatura) pomislilo, da gre za telefonsko številko za pomoč uporabnikom. Postavitev po tekoči številki so nato zamenjali s postavitvijo po znanstvenih področjih. Sklenili so, da bodo ob pomoči svojih uporabnikov občasnno ponavljali take poskuse izboljšav.

Our Users Who Settle for Less – Ensuring Usable Accessibility for Blind Users of a Digital Library (Heli J. Kautonen, National Library of Finland, Finska)

Eden od ciljev vsake knjižnice naj bi bil, da vsem svojim uporabnikom ponuja enake možnosti dostopa do informacij. Osebam s posebnimi potrebami cela množica zakonov (tudi na ravni EU) zagotavlja pravico do brezpogojnega dostopa tako do fizičnih izvodov kot tudi do digitalnih servisov. V praksi pa to žal ni vedno preprosto izvedljivo. Digitalne storitve, ki jih ponuja knjižnica, zahtevajo še posebno pozornost pri načrtovanju in implementaciji, da bodo zares dostopne tudi uporabnikom s posebnimi potrebami. Avtorica se je v prispevku osredotočila na uporabnike z okvaro vida, ki morajo za dostop do online servisov uporabljati posebne bralnike. Pobudnik za tako raziskavo je bil eden od zaposlenih v Finski nacionalni

knjižnici, ki je v prometni nesreči izgubil vid. V Evropi trenutno še ni natančne statistike, ocenjujejo pa, da je okrog 1,5 % potencialnih uporabnikov svetovnega spleta slepih ali slabovidnih. Analizirali so digitalno knjižnico Finske, imenovano Finna (<http://www.kdk.fi/en/>); ugotovljali so, kako je Finna dostopna slepim in slabovidnim. Odkrili so precej pomanjkljivosti, ki so jih predstavili tudi razvijalcem digitalne knjižnice. Ti bodo zdaj pri načrtovanju razvoja digitalne knjižnice lažje upoštevali tudi ta segment uporabnikov.

Ob koncu je predstavila funkcijo VoiceOver za iPad. Gre za možnost aktiviranja glasu, ki bere besedilo na zaslonu.

The e-Book Phenomenon and its Impact (Thomas Daniel Wilson, University of Borås, Švedska)

Avtor je osvetlil zgodovino e-knjige. Zastavil je vprašanje, koliko udeležencev trenutno bere kakšno e-knjigo; roko je dvignila več kot polovica občinstva. Omenil je, da nekatere univerze (npr. na Irskem) že poskušajo uvesti e-učbenike, kar ima velik vpliv na založnike, ki bi lahko ostali brez posla. Zbrane je avtor vprašal, koliko fakultetnih knjižnic študentom že ponuja e-učbenike. Roko sta od kakih dvesto poslušalcev dvignila le dva. Predlagal je, naj fakultete zaradi visokih cen učbenikov (tudi po več sto dolarjev za nekatera področja znanosti) o tem resno razmislijo.

Crowdsourcing Content Management: Challenges and Opportunities (Petteri Kivimäki, National Library of Finland, Finska)

Množično zunanje izvajanje (angl. *crowdsourcing*) je aktivnost, pri kateri sodeluje skupina ljudi z namenom reševanja kompleksnejšega problema (ali problemov). Ta skupina ljudi lahko za svoje delo prejme plačilo, ni pa nujno. Sodelovanje običajno poteka preko interneta. Kot primer je bila navedena glasbena skupina, ki je to metodo uporabila za pridobitev nasveta o tem, kako naj čim bolj privlačno oblikuje naslovnico novega albuma; skupina je celo objavila nekaj različic ene od pesmi, pri čemer so ocenjevalci imeli možnost izbrati refren, ki je bil po njihovem mnenju najboljši. Ta metoda se je dobro obnesla tudi pri oblikovanju logotipov podjetij. Primer dobre prakse je podjetje McDonald's, ki na spletu prosi uporabnike, naj sami sestavijo nov burger; nato omogoči glasovanje za različne predloge in to, kar so uporabniki predlagali, dejansko ponudi na trgu. Slabost te metode je, da ni vnaprej znano, koliko ljudi bo sodelovalo in kdo bodo sodelujoči.

From Research Library to Research Lab: the Case of the National Library of Norway (Jon Arild Olsen, National Library of Norway, Norveška)

Nacionalna knjižnica Norveške si je za cilj zastavila digitalizirati svojo celotno zbirko. Trenutno so z delom približno na polovici, do leta 2018 pa naj bi knjižnica uporabnikom z norveškimi IP-naslovi že lahko ponudila celotno nacionalno zbirko, ki je nastala do leta 2001. Tako obsežna zbirka pa zahteva zanesljive metapodatke in vrhunska iskalna orodja.

Eden od sklopov konference je bil namenjen predstavitvi finančnega poročila LIBER za preteklo leto. Sledile so volitve predsedujočih, nova predsednica je Kristiina Hormia Poutanen iz Finske nacionalne knjižnice, prejšnji predsednik dr. Paul Ayriss pa bo še predvidoma dve leti sodeloval kot svetovalec.

Ob koncu konference smo si lahko vodeno ogledali novo zgradbo Nacionalne knjižnice.

Leta 2015 bo konferenca LIBER v Londonu (Senate House, University Of London).

Viri

LIBER 43rd Annual Conference, 2014. *Programme: papers*. [online]
Dostopno na: <http://liber2014.lnb.lv/programme/papers/>.

LIBER 43rd Annual Conference, 2014. *Programme: posters*. [online]
Dostopno na: <http://liber2014.lnb.lv/programme/posters/>.

LIBER 43rd Annual Conference, 2014. *Programme: strategy updates*.
[online] Dostopno na: <http://liber2014.lnb.lv/programme/sponsor-presentations/>.

Vesna Gašparič